

Věžní hodiny v Nahořanech - zrestaurování

V předchozích třech letech se pracovalo na zrestaurování věžních hodin ve věži kaple Sv. Rodiny v Nahořanech.

Pořízeny byly v roce 1908 spolu s dostavbou západní části kaple a věže, tj. šlo pro obec o finančně náročnou investici. Protože tehdy prostředků nebylo dost, sáhla obec po jednodušším menším kyvadlovém stroji s denním natahováním a tudíž lacinější verzi bicích čtvrtových hodin od renomované pražské firmy Ludvík Hainz. Tato firma se specializovala převážně na výrobu věžních hodin a již tehdy se starala o pražský orloj. Náklad na pořízení hodin byl v té době pokryt z obecní sbírky. V loňském roce tedy dosáhlo stáří hodin 110 let. Někdejším pomocným hodinářem byl v té době pan Josef Houser.¹⁾

Tudíž dnes již jde o hodiny starožitné či historické, ale dlouhou řadu let byly zcela bez údržby a hrubě poškozené. Dnešní generace prý zpravidla neviděly hodiny jít a neslyšely je bít.

Někdejší zápis ze zastupitelstva:

Pan starosta předesílá, že se ohledně věžních hodin informoval v Krčíně a že tam stály tyto na škole s 1 ciferníkem 380 zlatých, na radnici pak se 2 ciferníky 420 zlatých. Dále, že by bylo záhodno obrátiti se v ohledu tom na osvědčenou firmu Heinz v Praze, dožádati tuto o ceník s dodáním na místo a s přivedením do chodu, připomenuv konečně, že harmonium pořízeno nákladem obce, mohly by se sbírkou poříditi věžní hodiny.²⁾

Nyní pan starosta Hlávko zadal, za souhlasu zastupitelstva, zrestaurování hodin zhotoviteli opravy p. Karlu Nývltovi, st. (přesný mechanik). Ten zpracoval sled postupu prací nejen samotných hodin, ale i rozvodů

Věžní hodiny, stav před restaurováním, kladky závaží a páky bití, koroze, nečistota v mechanismech; Věž kaple Sv. Rodiny, Nahořany;

Foto KVN

Práce byly započaty tím, že obec zajistila nové hliníkové žebříky pro vystupování do výškových míst ve věži, což přineslo zásadní zvýšení bezpečnosti pro výstup kampanologa /odborníka na zvony/ i orlojníka či hodináře.

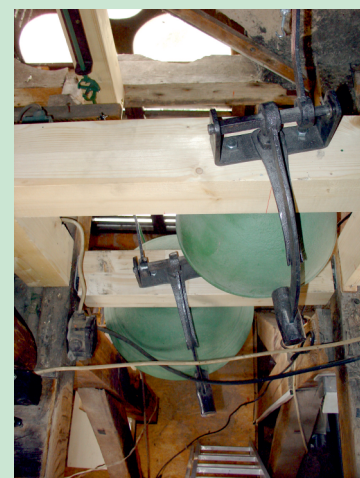
/Při těchto pracích byla na půdě kaple zachována malá kuriozita, nastavovaný dřevěný žebřík. Jeho potřebná délka byla totiž taková, že se s ním do věže po schodišti, kaplí a po schodišťovém žebříku nedalo vytočit. Nahorší předci žebřík v půli prostě přerázli a místní kovář vykoval na tato místa řezu jakési železné dlahy a stojky žebříku pak znovu uvnitř věže sešroubovali/.

Spodní díl věže byl vybílén pracovníky najatými obcí a místní truhlářství p. Kratěny provedlo ve druhém patře dle návrhu výměnu staré podlahy, jež hrozila prolomením, a to za novou podlahu se zavíracím poklopem chránícím mechanismy před nečistotami a omezující působení meteorologických změn. Věžní hodiny totiž sdílí prostor věže také se dvěma malými elektrifikovanými zvony. Spodní prostor však bylo nutné nahoře průduchem podlahou odvětrat, kvůli vlhkosti.

Věžní hodiny, stav před restaurováním, před lety snesené cimbalý; věž kaple Sv. Rodiny,

Foto Karel V. Nývlt

Cimbalý na nové konstrukci ve věži vedle zvonů, v době montáže; Nahořany

n. Met., kaple sv. Rodiny, věž;

Foto David Nývlt

Dotčené čtvrtové hodiny se skládají ze tří strojů: **jícího** (název od jít) odměřujícího čas, stroje **čtvrťového bití** (odbíjí čtvrtě) a stroje **celého bití** (bití celých hodin). Každý stroj má zajištěn pohon vlastním závažovým mechanismem, vybaveným systémem rohatky a západky. Celé soustrojí má jednoduchou rámovou konstrukci ze dvou roštů z ocelové páskoviny se zalisovanými mosaznými ložisky pro čepy rotačních a pohyblivých dílů a na vzdálenost držených rozpěrnými sloupky. Stroj má použit tzv. Grahamův klidový krok, což je základní, ale také nejchoulostivější mechanismus, který spolu s metrovým kyvadlem, zavěšeným na ocelové planzetě, odměřuje čas (frekvenční normál). V rámu jsou osazeny ocelové hřídele s převody tvořenými ocelovými pastorky a mosaznými koly. Na některých hřídelích jsou osazeny